

građevina od pravilno klesana kamena ima male četverokutne prozore (po tri u jednom redu), a završava zupčastim vijencem. Ostaci jedne kule vidljivi su u Gornjemu Selu, a kula u uvali Rogaču vjerojatno je iz XVIII. st. U uvali Maslinici nalazi se dvorac Martinis-Marchi. Obitelj Marchi je u XVII. st. sagradila kulu četverokutne osnove, a u XVIII. st. dograđena je kuća koja s četiri strane zatvara dvorište. Nad ulaznim je vratima obiteljski grb i natpis iz 1708. Od mnogobrojnih šoltanskih crkava ističu se neorenesansna crkva Sv. Stjepana u Grohotama iz 1942. i reprezentativna crkva Sv. Ivana Krstitelja u Gornjemu Selu iz XIX. st. Skladna župna crkva Sv. Martina u Donjem Selu starija je građevina (posvećena 1750). Župna crkva u Srednjemu Selu, Sv. Nikola u Stomorskoj i crkva Bl. Dj. Marije u Nečujmu sa skromnim zvonnicama na preslicu nastavljaju tradiciju nekadašnjih malih crkava u šoltanskim naseljima. Od slikarskih se ostvarenja ističu tri oltarne slike: »Bl. Dj. Marija i sveci Roko, Stjepan i Lovro« u župnoj crkvi u Grohotama, rad P. de Costera; »Bl. Dj. Marija i sveci Martin i Ivan Krstitelj« u župnoj crkvi u Donjem Selu, rad istoga majstora te »Prikazanje u hramu« u župnoj crkvi u Srednjemu Selu, djelo A. Zuccara. Od suvremene arhitekture najzapaženije je apartmansko naselje *Nečujam-Centar*, na kojemu je vidljiva povezanost s tradicionalnim mediteranskim graditeljstvom (arh. I. Udovčić, 1984).

LIT.: T. Marasović, Starokršćanska bazilika na Stipanskoj kod Šolte, VJAH, 1961—62. — D. Vrsalović, Kartice kulturno-historijskih spomenika otoka Šolte, Split 1969. — F. Oreb, Zaštita kulturno-historijskog nasljeđa na otoku Šolti, Vijesti MK, 1975, 1—6. — I. Fisković, O ranokršćanskoj arhitekturi na otocima Braču i Šolti, Arheološki radovi i rasprave, VIII—IX, Zagreb 1982. — F. Oreb, Starokršćanska bazilika u Grohotama na Šolti, Peristil, 1983, 26. — Otok Šolta (monografija), Zagreb 1990. J. Bil.

ŠONJE, Ante, povjesničar umjetnosti i arheolog (Novalja, otok Pag, 10. V. 1917 — 5. II. 1981). Diplomirao 1952. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, gdje je doktorirao 1965 (*Sakralna arhitektura Poreštine od njenog početka do kraja srednjeg vijeka*). Od 1953. kustos i sve do kraja života ravnatelj Zavičajnoga muzeja Poreštine u Poreču. Bavio se kulturnim naslijeđem Istre i Novalje, posebno ranokršć. i srednjovj. istarskim crkv. graditeljstvom. Vodio arheol. istraživanja u Istri (Slavenska cesta u Poreštini, ranobiz. bazilika Sv. Agneze u Muntajani), na Rabu i Krku.

BIBL.: Zavičajni muzej Poreštine, Bulletin JAZU, 1957, 2; Nalazi rimskog natpisa na Caski kod Novalje na otoku Pagu, Živa antika (Skopje), 1958, 2; Poreč (vodič), Poreč 1961, 1; 1970; Nepoznati rimski natpisi iz sjevernog dijela otoka Paga, Živa antika (Skopje), 1961, 1; Kompleks prve bazilike na području Eufrazijane u Poreču, Bulletin JAZU, 1962, 1—2; Antički natpisi u Poreštini poslije Drugog svjetskog rata, Živa antika (Skopje), 1962, 1; Prehistorijski nalazi poslije Drugog svjetskog rata u Poreštini, Jadranski zbornik, 1963—65; Pag, zaboravljeni otok, Dometi, 1969, 5; Arheološka istraživanja na području Eufrazijeve bazilike u Poreču, Jadranski zbornik, 1966—69; Novi nalazi starokršćanske i ranosrednjovjekovne arhitekture u Poreštini, Histria archaeologica, 1970, 2; Slavenska cesta u Poreštini, Rad JAZU, 1971, 360; Spomenici narodnooslobodilačke borbe Poreštine, Zbornik Poreštine, I, Poreč 1971; Predeufrazijeve bazilike u Poreču, ibid.; Problematika zašтите Eufrazijeve bazilike u Poreču, ibid.; Romanička bazilika sv. Marije u Vršaru, ibid.; Tri prehistorijska predmeta iz Kalinovca, Podravski zbornik, Koprivnica 1975; Žminj i Žminjština, Žminj 1976; Poreč — Eufrazijeve bazilike (vodič), Poreč 1977; Ranobizantska bazilika sv. Agneze u Muntajani kod Poreča, Jadranski zbornik, 1976—78; Starokršćanski sarkofazi u Istri, Rad JAZU, 1978, 381; Bizant i crkveno graditeljstvo u Istri, Rijeka 1981; Crkvena arhitektura zapadne Istre, Zagreb 1982; Biskupski dvor građevnog sklopa Eufrazijeve bazilike u Poreču, Peristil, 1982, 25; Starohrvatska crkva sv. Foške kod Žminja u Istri, ibid., 1987, 30; Starokršćanska bazilika kod Omišlja na otoku Krku, Krk 1990 (Krčki zbornik 21).

LIT.: V. Jurkić-Girardi, In memoriam — dr. Ante Šonje (1917—1981), Vijesti MK, 1981, 1—2. V. Fo.

ŠOPOT, selo kraj Benkovca. Na položaju *Crkvina* pod Grubića glavicom otkriveni su ostaci ranosrednjovj. crkve, te ulomci oltarne pregrade s pletenim ukrasom i dijelovima natpisa. Posebno su važni ulomci natpisa na dijelu grede i zabata pregrade zbog toga što se tu spominje knez Branimir, i to kao »comes« i »dux« Hrvata. Uz crkvu je otkriveno groblje koje je bilo u uporabi IX—XVI. st. Među grobnim nalazima najbrojniji je bio nakit, a otkrivene su i ostruge te dvije keramičke posude.

LIT.: Lj. Karaman, Iz kolijevke hrvatske prošlosti, Zagreb 1930. — Isti, Živa starina, Zagreb 1943. — Ž. Rapanić, Bilješka uz četiri Branimirova natpisa, SHP, 1981. — V. Delonga i T. Burić, Šopot kod Benkovca, predromanička crkva i srednjovjekovna nekropola, Arheološki pregled (Beograd), 1985. Z. Gu.

ŠOSTERIĆ, Milan, arhitekt (Vršac, 4. IX. 1942). Studirao na Arhitektonskome fakultetu u Skoplju (1961—63), diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1967 (V. Turina). Otada neprekidno djeluje u Zagrebu kao projektant pri različitim arhitektonskim biroima, a 1993. osniva vlastito projektantsko poduzeće. Sedamdesetih godina projektira velik broj industrijskih i upravnih zgrada među kojima se ističu tvornice kruha u Makarskoj (1971), Murskoj Soboti (1975), Vukovaru (1976) i u Rogaškoj Slatini (1979). Kreativnim arhitektonskim oblikovanjem nastoji

M. ŠOSTERIĆ, tvornica kruha u Makarskoj

nadići banalnu jednostavnost arhitekture sličnih funkcionalnih građevina. Tu fazu zaključuje poslovno-pogonskom zgradom »Elektre« u Ulici Kršnjavoga u Zagrebu, koja je vrhunac autorova tumačenja odnosa suvremene arhitekture i povijesnoga urbanoga konteksta. Među realizacijama iz 80-ih godina ističe se poslovno-pogonska zgrada Gradskoga telefona u Palmotičevoj ul. u Zagrebu (1987) koju dematerijalizacijom volumena diskretno uklapa u prostor unutrašnjosti donjogradskoga bloka. Izvedbom stambeno-poslovne zgrade u Petrinjskoj 9 (1995) bitno utječe na postojeću arhitektonsku i urbanu strukturu Donjega grada.

LIT.: A. Pasinović, Elektra u Zagrebu ili repatica sedmog desetljeća, Arhitektura, 1981, 178—179. — I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, ibid. — G. Gamulin, Posljednje sklonište, ČIP, 1982, 348—349. — A. Pasinović, Nakon dvadeset godina, Arhitektura, 1983, 184—185. — A. Laslo, Konstrukcija dekonstrukcije ili lik stvari koje dolaze, ibid., 1988, 204—207. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, Arhitektura, 1986, 196—199. — F. Vukić, Zadovoljstvo u kontekstu, ŽU, 1993, 52. F. Vu.

ŠOSTERIĆ, Ladislav, slikar (Saršoni kraj Rijeke, 12. VIII. 1933). Završio Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1956 (I. Šebalj). Bio je lik. pedagog u Rijeci (1959—66), od 1966. scenograf u riječkome Kazalištu lutaka. Slika nostalgичne kompozicije u duhu fantastičnoga i magičnoga realizma, s morem kao metaforom postojanja (*Vrata poezije*, 1963; *Snaga mora*, 1970; *Povratak u stari kraj*, 1980). — Samostalno izlagao u Labinu, Malinskoj, Rijeci i Opatiji.

LIT.: I. Zidić, Nadrealizam i hrvatska likovna umjetnost (katalog), Zagreb 1972. — I. Ekl, Ladislav Šosterić (katalog), Rijeka 1976. — Ista, Ladislav Šosterić, Sinteza, 1988, 79—82. Ž. Sa.

ŠPANIĆ, Nikola, graditelj i klesar (Korčula, XIV—XV. st.). Doprinosio s bratom Franom i Blažom Andrijećem renesansni zvonik franjevačke crkve Sv. Marije u Hvaru. God. 1499. izvodi u Zadru s P. Meštričevićem dvije balkonade na palači Saladina Soppea i nadgrobni spomenik nadbiskupa Mateja Vallaressa, a s Nikolom Alegretovim i Markom Radinovićem 1508. kapelu Sv. Roka u crkvi Sv. Šimuna. Vjerojatno je on »majstor Nikola iz Korčule« koji 1508. gradi u Zadru renesansno pročelje crkve benediktinki Sv. Marije.

LIT.: V. Brusić, Zvonik franjevačke crkve sv. Marije od Milosti u Hvaru, VJAH, 1932, str. 391. — C. Fisković, Zadarska renesansna crkva sv. Marije, Prilozi — Dalmacija, 1956, str. 124—28. — Isti, Zadarski srednjovj. majstori, Split 1959, str. 27, 60 i 75. — I. Petricoli, Renesansna pregradnja crkve sv. Marije u Zadru, Zadarska revija, 1967, 2—3, str. 180. — Isti, Prilozi poznavanju renesanse u Zadru, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1969, 8, str. 87—92, 95—98. D. Kt.

ŠPOLJARIĆ, Stanko, povjesničar umjetnosti i lik. kritičar (Zagreb, 14. IX. 1947). Diplomirao je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1973, od kada je kustos u Umjetničkome paviljonu u Zagrebu. Priredio mnogobrojne tematske i monografske izložbe. Uz tekstove predgovora kataloga (I. Rabuzin, Lj. Njerš, E. Kovačević, M. Jakubin, S. Šohaj, R. Petrić, J. Botteri-Dini) autor je monografija *Tomislav Ostojica* (Zagreb 1992), *Tihomir Lončar* (Zagreb 1995). Dugogodišnji suradnik u radioemisiji »Govorimo o likovnoj kulturi«.

ŠREPEL, Ivo, likovni kritičar (Zagreb, 19. III. 1899 — Lepoglava, logor, kraj III. 1945). Studirao je filozofiju u Zagrebu, Beču, Pragu i Parizu, gdje je diplomirao. U Zagrebu je bio nastavnik na Glumačkoj školi (do 1927), tajnik drame i redatelj HNK (1928/29), spiker i komentator Radio Zagreba (1929—40) te upravitelj Moderne galerije od 1940. do uhićenja 1944. — Pratio je hrvatski lik. život u »Jutarnjem listu« (1929—40) i drugim peri-